„Danskeren",

et halvugentlig Nybods- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika,

udgivet af

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE

Blair, Nebr.

„Danskeren" udkommer hver Onsdag og Lørdag.

Pris pr. Aargang i De Forenede Stater $1.50; til Udlandet $2.00

Bladet betales i Forskud. Enhver Tilskrivning, Betaling, Adresseforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,

Blair, Nebr.

Redaktør: Harald Jensen.

Entered at the Post Office at Blair, Nebr., as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

„Danskeren"

bliver sendt til Subskribenter indtil udtrykkelig Opsigelse modtages af Udgiverne og al Gæld er betalt, i Overensstemmelse med De Forenede Staters Postlove.

Naar Læserne henvender sig til Folk, der averterer i Bla et, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysninger om det avertesede, bedes de altid omtale at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Angaaende den paatænkte Skole i Racine.

I „Dansk lutherst Kirkeblad" for 22. Maj har „The Danish-American College Investment Association" her i Byen ladet indrykke sit til vort Aarsmøde stilede Tilbud om Overdragelse af Højskolelandet. Jeg har glædet mig over at læse Tilbudet, og at Tavsheden er brudt før vort Aarsmøde, selv om det kun er en ganske lille Tid, vi har til at overveje Sagen i, førend vi maa give Landselskabet et bestemt og afgørende Svar, som det kræver af dette Aarsmøde. „Bedre sent end aldrig", og det gælder da ogsaa den fra „D. l. Kirkebl." indhentede Oplysning om Selskabets Tilbud. Her i denne baade for vor foren. Kirke og vor Ungdom saa store og vigtige Sag, tror jeg, at det vilde have været godt at have anvendt den Beslutning fra vort sidste Aarsmøde, der lyder saaledes: „Aarsmødet paalægger Kirkeraadet at lade alle vigtige Sager, som skulle tages under Overvejelse ved Aarsmødet, saa vidt muligt specificere og bekendtgøre mindst 6 Uger før Mødet, saa Menighederne kunne være i Stand til at drøfte disse Spørgsmaal og give deres Mening til Kende gennem deres Delegater."

Stærkt interesseret i Skolesagen, der for vor Fremtid og Bestaaen er saa uendelig vigtig, at dens Vigtighed kan ikke betones for stærkt, har jeg tidligere skreven i „Danskeren", og vil atter endnu en Gang gerne føre Ordet.

Landselskabet fremkommer med to Tilbud. I det første er indbefattet Byggeplads til den paatænkte Skole, værd mindst 1500 Dollars (anslaaet af Selskabet i Indberetningen til Aarsmødet i Hutchinson til det dobbelte); alt hvad der er indkommen fra Salget af Højskoleland som Overskud: $4000 eller mere; endvidere alt hvad der haves tilgode paa solgte Byggegrunde, omtrent $2,500, og endelig de Byggegrunde, der ikke er solgte, værd $3,000. Altsaa: fri Byggegrund og omtrent 10 Tusinde Dollars, naar de sidste Grunde er solgte. Til Gengæld kræver „the D. A. Coll. Inv. Ass." af den foren. Kirke, at den bygger en Skole, eller Part af en Skole, i Racine i Aaret 1902, og at denne Part skal koste mindst 10 Tusinde Dollars, og at den foren. Kirke yder et Tilskud dertil af mindst 5000 Dollars.

I det andet Tilbud er alt det ovenfor nævnte indbefattet; men saa er der tilføjet 95 andre Byggegrunde, der alle er beliggende vest for Chicago St. (d. v. s. vest for det ovennævnte Areal), og af Selskabet beregnet at have $26,550 Værdi. Om disse 95 Tomter ligger samlede ved jeg ikke; men der oplyses, at Selskabet har Forpligtelser, der hæfter derved, omtrent $5000, som den foren. Kirke maa overtage, hvis dette andet Tilbud modtages. Af Overskudet fra Salget af ovennævnte Stykker Land gaar til Racine-Skolen er givet.

Det er da nu sikkert og vist, at det er gode Tilbud, baade det første og det andet, og hvis vi nu mener at turde binde an med at bygge og drive endnu en Skole indenfor vor forenede Kirke, da er det min Mening, at vi dog vist vil staa os bedst ved at modtage det sidste Tilbud — ikke fordi der i dette er indesluttet den største Gave og Kapital; men af en anden Grund. Jeg har dog — lad mig indskyde det her — slet ikke glemt, at, modtager vi Tilbud Nr. 2, da har ogsaa det sine ikke saa ubetydelige Vanskeligheder, og en af disse er, at vi skal drive Landforretning og se at sælge de ikke saa ganske faa Byggetomter, som endnu maa afhændes. Saa vidt jeg mindes, er den Byggeplads, som Landskabet har udset til Skolen, omtrent 1½ Acres stor, og den er saaledes beliggende, at den mod Nord og Øst er begrænset af en lille Flod og mod Syd af privat Ejendom. Byggetomten kan derfor kun udvides imod Vest. Naar vi nu betænker, at Skolegrunden ved Blair kun er 3 Acres stor — og ingen vil vel benægte, at den jo er lille nok, — saa mener jeg, at den Grund, som Landselskabet har udlagt til Skolen, er for lille, og at vi ikke kan være tjent med saa indsnævret og ringe Areal til Skolen. Jeg vil villig indrømme, at Selskabet har valgt en skøn Plet til Skolen, og med en dejlig Udsigt ind over Byen; men vi kan nu ikke leve af Udsigten alene, der skal mere til selv for en Skole. —

I vor Tid, da Boldspil og anden mandig Sport trives saa vældigt iblandt de unge, kan det da mindst gaa an, at vi afskærer de kære Mennesker, som vi venter som Studenter, al Plads omkring Skolen, saa at de ikke kan faa Albuerum eller en Tumleplads, hvor de kan dyrke al sømmelig og god Legemsøvelse og Leg.

Tør vi saa nu binde an med en Skole i Racine, og vi antager „The D. A. Coll. Inv. Ass." andet Tilbud, saa kan vi maaske ordne det saaledes, at vi udskyder de 1½ Acres Land, som nu er bestemt til Byggeplads for Højskolen, og sælger det til privat Bebyggelse, og faa benyttet en Del af eller alle de 95 Tomter til at bygge vor Skole paa, saa kan vi faa lidt mere Plads, og saa behøver vi ikke at lægge Skolen saa indeklemt; og om Udvidelse tiltrænges ad Aare, vil det ikke forvolde saa store Ulæmper, som hvis vi skal bygge paa det allerede nu udsete Land. Thi at en større Højskole kan drives her i Byen, naar vi faar rigtig begyndt baade med tidssvarende Bygninger og første Klasses Lærere, — ja, derom er jeg ikke i Tvivl. Derfor er det min Mening, at, hvis vi i det hele taget nu tør tage fat paa den Sag, tør vove at tage afgørende imod et af Landskabets Tilbud, og forpligte os til at bygge i Løbet af næste Aar, — saa bør vi tage Tilbud Nr. 2 af ovennævnte Grunde.

Gid vi havde haft mere Tid til at drøfte denne vigtige Sag rigtig omkring i Menighederne, saa at vi ved Aarsmødet ret kunde se, hvad vi vil omkring i Menighederne med den Sag. Dersom Samfundsgælden var betalt, da var der mere Mod og Daadskraft. Vil mon Herren ved sin gode Aand lægge det hen til nogle af vore rige Venner i den forenede Kirke, at yde nu „i Opløbet" saaledes til vor Kasse, at Gælden blev betalt inden Aarsmødet— inden i næste Uge? —

Racine, Wis. Tacitus.

P. S. Jeg vil gerne oplyse her, at de i Landselskabets to Tilbud nævnte Summer m. H. t. Landets Værdi, ikke er mine, men Selskabets egne Tal. Om Landet virkelig kan fælges til den opgivne Pris, skal jo endnu vise sig.

Sand Kultur.

„Ved Aarhundredskiftet" er Titlen paa et Foredrag, som den bekendte Præst og Forfatter Christopher Bruun i Kristiania i Følge „For Kirke og Kultur" har holdt. Vi gengiver deraf følgende:

— Og som vi ønsker Vækst for Kærligheden til vor store Fortid og til det Sprog paa vore Bønders Læber, som er den levende Arv fra den, saa ønsker vi videre, at det 20. Aarhundrede maa faa se Norges Bønder hæve sig til et højere Trin end det, de nu staar paa, baade aandeligt og materielt. Bjørnson har en Gang udtalt, at Danmarks Bønder er de første Bønder i Verden. Og blandt de første have vi vist i al Fald fuld Ret til at sætte dem, baade i Dygtighed til at bruge deres Jord og forædle deres Smør og i aandelig Vaagenhed og Udvikling. Men det nytter ikke at nægte det: de norske Bønder staar ikke saa højt som de danske. Men skulde vi ikke kunne haabe, at det kan rette sig? I den første Del af det 19. Aarhundrede var det den almindelige Mening, at Norges Bønder stod højere end Danmarks. Og her i denne Forsamling i al Fald er jeg vis paa, at jeg har alle med mig, naar jeg udtaler det Haab, at det 20de Aarhundrede maa løfte vore Bønder op i Højde med de danske. De maa blive deres jævnlige baade i aandelig Udvikling, i Evnen til at tage Del i det højere Menneskeliv, og i Dygtighed som Jordbrugere og alt, hvad dertil hører. Kanske nogen af dem vil sige, at aandelig Udvikling hos Bønder netop vil blive en Hindring for deres Fremskridt i Dygtighed som Jordbrugere? Uden for denne Sal er der i al Fald not af dem, som mener noget saadant. Men til disse Mennesker vil jeg svare, at i Danmark er det godtgjort, blandt andet ogsaa ved Vidnesbyrd fra den Skoles Side, som gennem Aarrækker har haanet Folkehøjskolens uprøvede Idealisme, at Højskolefolket ikke bare er Danmarks mest aandsudviklede Bønder, men at de langt fra staa tilbage i Dygtighed som Jordbrugere, snarere staar i første Række ogsaa paa dette Omraade. Gid der maa være lignende Tilstande hos os, før dette Aarhundrede gaar i sin Grav.

Der kan ske store og underlige Ting før den Tid. I det Aarhundrede, som nu er udløbet, har det danske Folk været stillet paa en alvorsfuld, ja frygtelig Prøve. Folket bløder som af et Saar, og endnu dirrer det i alle vaagne Mænds og Kvinders Hjerter der nede, bare Sønderjyllands Navn bliver nævnt. Det minder om, at de smaa Stater har en vanskelig og farefuld Stilling i vore Dage, om at hele den norrøne Stammes Tilværelse som selvstændige Folkefærd er truet. Vil det 20. Aarhundrede gaa til Ende, uden at det norske Folk bliver sat paa en lignende alvorsfuld Prøve, som det danske blev i det 19de? Det er der vist megen liden Udsigt til. Maatte vi saa sandt slippe bedre fra den store Prøve, end Danmark gjorde i 1864! Vilkaarene er, at vi forbereder os paa den. For Øjeblikket er vi ikke forberedt. Vi har netop faaet en Hær, saa pas stærk — og vi mindes for en Huj og Hast det gik i — at det ikke længer falder nogen svensk Mand ind at tænke paa en „promenad" til Kristiania. Men en Hær saa stærk, at den, Side om Side med den svenske, kan møde et russisk Angreb med nogen Mulighed for et heldigt Udfald? Jeg vil ikke spørge: har vi den? Jeg vil spørge: hvor mange Mænd har vi her i Norge, som overhovedet tænker paa, at vi nogen Sinde kan faa en saadan Hær? Og dog er det dette, vi trænger, trænger frem for alt andet, dersom vi skal vente at leve dette Aarhundrede til Ende som Folk. Det bliver den største Opgave, som vil foreligge det 20. Aarhundredes Norge, at skaffe sig en saadan Hær. Derfor ophører vi selvfølgelig ikke at arbejde for Fredssagen med al den Smule Indflydelse, vi kan eje. Og faar vi Verdensfreden, saa sparer vi jo Anstrengelserne for vort Hærvæsen. Men er det virkelig vor Mening at værge vort Land, om det trænges, saa vilde det da være en ligefrem fjantet Letsindighed at indstille de nødvendige Rustninger i Paaventé af en Fred, som en Gang skal komme. Vi faar regne med den politiske Stilling i Europa, saadan som den er, ikke saadan som vi ønsker og haaber, den med Tiden skal blive.

Man siger ofte, at et Folks bedste Værn er, at det viser sig i Stand til at frembringe en selvstændig Kultur. Det er sandt, naar man tænker paa en Kultur, som hviler paa en stærk og sund Moral. En saadan Kultur er altid parret med varm og offervillig Fædrelandskærlighed. Men svigter dette Underlag, da er Kulturen et daarligt Landeværn. Da Tyrkerne stormede Konstantinopel, var der liden Trøst at finde i den overudviklede byzantinske Kultur. Og hele den gamle Historie er jo saa at sige ikke andet end en stadig Gentagelse af dette, at et Folk med højt opdreven Kultur og blødagtig, raaden Bohem-Moral ligger under for et kraftigt og sammenligningsvis ufordærvet Folk. De en Gang saa stridbare og kraftfulde Assyriere blev et Bytte for Umoral og Blødagtighed midt i den mærkelige Kultur, hvis jordgravne Levninger nu trækkes frem for vore Øjne. Og saa laa de under for Babylonierne. Babylonierne lignede dem snart baade i Kultur og Laster, og saa bukkede de under for de haardføre Persere. Saa kom Sammenstødet mellem Persere og Grækere. Og saa laa hele Grækenlands skønne, overlegne, men moralsk svækkede Dannelse under for Roms jernhaarde Kraft. Det er et uendelig bemodigt Skuespil at staa som ved Bredden af Historiens Hav og se Bølge paa Bølge fødes og løfte sig og synke og forgaa, se Folkeslag paa Folkeslag fremtræde og vokse, blomstre og opløses og bukke under. „Kvi fer do a vænleike jamnan so illa? Kvi gjenger so ovmykt liv do til spilla?" Men den Lære indprenter dette sørgelige Skuespil os indtil Overmaal, at Boheme-Kultur er et daarligt Landeværn. Og hvor i Verden vil man finde Mennesker, som er mere velstillede til at ribes ned af en Afdeling Kosakker, end største Delen af disse Kulturbærere, som paa „Grand" og vore talløse andre Restaurationer sidder og „drøvler Livsfilosofi over mange Pjoltere"? — —

Kan et lidet Land — som vort til Eks. — nogen Sinde gribe dybt og afgørende ind i Verdens-Kulturen? Kan det komme til endog at gaa i Spidsen for Udviklingen? Det lille Grækenland gik i sin Tid i Spidsen for Verdenskulturen. Det lille Jødeland har grebet endda dybere ind i Menneskeslægtens Aandsliv. Og nærmere vore Dage har det lille Holland en Gang været meget nær i alle Fald, ved at være Europas første Folk.

Det kan have sine Fordele at tilhøre et lidet Folk. At ogsaa de store Folkeslag har sine virkelige Overtag, trænger jeg jo ikke at fortælle her i Norge, hvor alle Mennesker er saa forgabede i de store Lande. Jeg vil nævne een Ting: Fædrelandskærligheden er gerne renere i smaa Lande end i store. For de aller fleste Engelskmænd er det et Led i deres Fædrelandskærlighed at synes, at det er Ret, det de nu gør i Sydafrika. En russisk Patriot og Slavophil synes det er ret at træde Finland under Fødder. En Tysters Følelse for sit „store Fædreland" faar ham til at billige Mishandlingen af Sønderjylland. Og hos Franskmanden svæver Følelsen for Fædrelandet og dets „Ære" endda mere ud over alle Grændser, end hos de andre store Folk. I Sammenligning med dette er Fædrelandskærligheden her i Norge en ren Følelse, saa megen Grund vi end kan have til at harmes over vore Chauvinisters modbydelige Skrabl. Og Fædrelandsfølelsen er en af de store, bærende Kræfter i et Folks Aandsliv. Det vil sige noget for et Folks Sjæl, naar selve Almenaanden bliver forgiftet, saaledes som det nu sker i England, naar Uretfærdighed og Undertrykkelse ophøjes til Princip, og „hele Luften blandes med Svig." Der er renere Luft i de smaa Lande. Leo Tolstoi kan rejse til Finland for at lære, at Fædrelandskærlighed er noget andet end det, han mener: Egoisme i stor Maalestok. — Der ligger et stort Overtag for de smaa Landes hele aandelige Liv i dette.

Men der er en anden Ting, som her har endnu mere at sige. Hele den europæiske Kultur lider af en stor Sygdom: Overforfinelse, Nydelsessyge, Overcivilisation. „Lad os vende tilbage til Naturen!" ud fra en fordærvet, overforfinet, unaturlig Kultur, lød det for vel 100 Aar siden fra Frankrig ud over Verden. Der er intet Menneske nu om Dagen, som med Rousseau tænker paa at holde Kulturen for et Onde og vende tilbage til Naturen i den Forstand, som han mente det. Men der er mangfoldige af de mest tænkende, som ser, at Europas Kultur lider af alle Overcivilisationens Plager og Sygdomme, og trænger til at vende tilbage til mere Enkelhed og Natur. Og i denne Vending vil de smaa Folkeslag have lettest for at gaa foran. Saa længe de tankeløst hopper efter, der de store gaa foran, bliver vi værre end de. Den selvløse Efterligning giver mere Stal og mindre Kærne, mindre af Kulturens Værme, end de store har. Det er jo lige saa latterligt som sørgeligt at se et lidet Land som Norge kappes med Frankrig i at fostre Bohemer og Boheme-Litteratur. Vor Videnskabelighed byder os i saa stor Udstrækning Pedanteri i Stedet for Tanker, vore Forfattere Stilkunster for Aand. Vore Politikere har i lang Tid søgt at efterligne de franske Chauvinisters Skraal. Saa længe vi indskrænker os til at hoppe efter paa Overcivilisationens Vane, bliver det for største Dele Affaldet, som vil blive vor Lod.

Men, som sagt, der trænges en Vending, et afgørende Brud med Overcivilisationen; med Nydelsessyge og Blødagtighed, med Overforfinelse og Pedanteri. Det er hele Verdens stridende Behov. Det Folk, som er det første til at gøre Vendingen, har Udsigten til at kunne komme til at gaa i Spidsen for den fremtidige Udvikling. Der spørges efter et lidet Folk, som har Mod til at være sig selv og Styrke til at gaa egne Veje. Gid dette Folk maa blive Norge! Gid det 20de Aarhundrede maa faa se vort Land selvstændigt i Sprog og i Aandsliv, rede til at værge sin Frihed selv over for frygtelig Overmagt, med en Kultur, der er enklere end det øvrige Europas i sine Former og fine ydre Hjælpemidler, og paa samme Tid kraftigere samlet om de store, ledende Grundtanker i Nutidens videnskabelige og hele aandelige Liv!

En saadan Tilstand i et Folk forudsætter en stærk Moral, Og den igen forudsætter et kraftigt, religiøst Liv. Der gives i hele Tilværelsen ikke mere end eet Væld, hvor det Slags Kræfter sprudler frem. Dette Væld er Kristendommen. Eller, lad mig udtrykke mig rigtigere: det er Jesus Kristus. Det er ham, som har disse Skatte i Gemme for det norske Folk, dersom det vil lægge sig efter at vinde dem.

Prøvenummer af „Danskeren" sendes frit.

Randsel paa Nakke og Staven ----

Pompeji, i April.

Saa er jeg da i den mærkelige udøde Stad.

Kunde jeg blot en Aftenstund i Skumringstimen faa Lov ene at vandre gennem de stille Gader, ja, da tror jeg sikkert, at mine Pompeji-Minder havde kommet til at høre til nogle af mine kæreste og forunderligste, og jeg tror ogsaa, at dette Brev havde kommet til at se ganske anderledes ud.

Men nu blev det ikke saadan.

Tidligere kunde man not faa Lov til at gaa nogenlunde i Fred derinde; men nu, efter at et Par Kunstnere i den sidste Tid har forsøgt at udskære Billeder af Husvæggene, er Kontrollen bleven skærpet, og man har nærmest den Fornemmelse, naar man gaar derinde, at man er en Slags finere Tugthusfange, som er ude at blive luftet.

Straks ved Indgangen har man at løse Billet a to Lire pr. Hoved, og gennem et Tælleapparat a la Tivoli kommer man saa ind i Staden. Det første, der møder ens Øje, er en Række Bærebøre, som er opstillede paa Række og ikke uden Held drager Tanken hen paa en Hospitalsport; det næste er en Flok Førere i pyntelige Uniformer og med lang Slire ved Siden. Er man Menneskekender, kan man her berige sine Erfaringer.

Italienerne, som ellers, naar det gælder at piske paa Heste, sparke til Hunde og Katte, tigge og faa Drikkepenge, viser stor Energi, lader her Turisterne passere forbi uden at fortrætte en Mine. Man undres saare, men faar Løsningen paa Gaaden ved at se paa Billetten. Der staar nemlig, at man for de to Lire faar en Fører med sig, og i Tilgift, at samme Fører ikke maa modtage Drikkepenge.

Deraf den taktfulde Tilbageholdenhed over for fremmede.

Naa, men een af de Herrer maa alligevel til sidst bide i det sure Æble, og langsomt, med gravitetiske Skridt, med Haanden paa Sliren og med en Holdning, som enhver Oberstløjtnant kunde misunde ham, strider den værdige Herre efter os gennem „Porta marina", peger paa en Dør, og vi er i Museet.

Her findes foruden mange andre mærkelige Ting en Række Afstøbninger af gamle Pompejanere, som omkom under Udbruddet for 2000 Aar siden. Ved Udgravningen af Byen stødte man i Aften paa Aftryk af disse forvredne Stiktelser. Naturligvis var alle bløde Dele for længst fortærede, kun Skelettet var tilbage, men hele Formen af det menneskelige Legeme var fuldstændig bevaret. Da var det, man fandt paa at hælde Gibs i Afteformen, og saadan fik man fuldstændig tro Billeder af disse Mennesker.

I Glasskabene langs Væggene findes blandt andet saadanne Mærkeligheder som Korn og Brød, fundet i de handlendes og Bagernes Boder. Brødene — de 2000 Aar gamle Brød — ligner nærmest vore moderne Søsterkager, kun er de i Tidens Løb bievne ganske sorte.

Vor værdige Fører, som vi naturligvis straks døber Oberstløjtnanten, vandrer saa langsomt af Sted med os, fra Hus til Hus, fra Gade til Gade, og da jeg rasler lidt med Smaapengene i min Lomme, kommer der et forstaaende Glimt i hans oberstløjtnantlige Øje, hans Bevægelser bliver lidt livligere, og han afleverer de fornødne Forklaringer, peger her og der, stadig stelende til min Lomme.

En Gang imellem holder jeg mig lidt i Baggrunden, og det kan da hænde, at Stemningen et Øjeblik kommer listende over mig.

Se, nu der Stenbroen i den smalle Gade, se, hvorban Hjulene har staaret dybe Furer i de haarde Sten, tænk 2000 Aar gamle Hjulspor — og se Brønden der, Stenkanten rundt er fuld af dybe Mærker, det er Tovene, som har staaret dem — og se Bybrønden der paa Hovedgaden. Gennem et Stenhoveds Mund har Vandstraalen sprøjtet; men den ene Side af Hovedet er næsten slidt bort! her har de tørstige Pompejanere nemlig lagt Kinden til, naar de vilde drikke!

Og vi kommer ind i et Hus; henne i et Hjørne ligger et sammenkrøbet Skelet, halvt gemt i en Lavablok, og vi kommer ind i Diomedes's Hus, hvor man fandt 18 kvindelige Skeletter. De stakkels Mennesker havde den 23. August Aar 79 efter Kristus, da det frygtelige Udbrud stete, gemt sig her; men de havde dog faaet Tid til i en Fart at samle nogle Levnedsmidler. Saadan haabede de at ride Stormen af, men først 2000 Aar efter kom de atter frem for Dagens Lys. Omtrent samme Skæbne led Husets Ejer. En af hans Slaver belæssede han i en Stynding med sine bedste Kostbarheder, og af Sted gik det saa bort fra Huset. Men de naaede ikke længere end til Havelaagen. Der fandt man dem begge, Herrens Skelet havde endnu Havenøglen i Haanden.

Af Sted gaar det, videre med Oberstløjtnanten i Spidsen, gennem Templer og Teatre, over Forum til „den tragiske Digters Hus", De ved det, hvor man i Forstuen modtages mindre gæstmildt af en Mosaik, forestillende en glubsk Lænkehund, der yderligere er forsynet med en Indskrift: „Cave canem", tag dig i Agt for Hunden.

Og vi kommer til det lige udgravede Hus, hvor Vægmalerienes Farver staar friske og straalende, som de var malede i Gaar, og vi beundrer Mosaikker, Vandspring, henrivende Friser og Vægmalerier. Vi tigger indenfor i Badene, herlige Haller med rigt smykkede, hvælvede Lofter, Paaklædningsrum med den skønneste Dekoration, varme og kolde Bade, hvor Blyrørene endnu ligger den Dag i Dag, som den Gang snilde pompejanske Haandværkere lagde dem paa Plads.

Og der er mange Bade i Pompeji. Tænk, om Nutidens Italienere blot vilde gaa hen og følge Forfædrenes Overleveringer!

Og vi gaar og gaar, og vi bliver dødtrætte; da faar jeg med eet et Puf i Ryggen, det kommer fra min Ven, Oberstløjtnanten. Uden at den olympiske Ro et Øjeblik forlader ham, fører han saa os Mandfolk ind i forskellige afskikkede Rum, hvis Vægge er prydede med mildest talt højst kraftige Hyrdescener; snart er det allerbedst inde i Huset, snart er det Billeder, som har siddet i selve Hovedindgangen til Huset, der, hvor enhver maatte passere.

Smagen maa nu alligevel have forandret sig noget i de sidste 2000 Aar!

Men nu begynder det at mørkne; de dødes By skal have Lov at sove i Fred, og vi levende staar da atter ved „Porta marina", Oberstløjtnanten steler til min Lomme, og trods Forbud og ophøjet Værdighed vandrer en Del Soldi fra min over i hans Portemonnæ.

Men lidt efter gaar jeg ind paa det store Amfiteater, der ligger uden for Gravbyen og hverken har Tællepparat eller Oberstløjtnanter; jeg gaar op ad Stentrinnene, som er hulslidte af de gamle Pompejaneres Fødder, og jeg fætter mig paa en af Stenbænkene.

Mørket falder paa, et Firben hvisler forbi mig, ellers er alt dødsstille.

Børge Jansen.

Fangebrev fra Heden.

I „Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen" offentliggøres en Del Breve fra Fanger paa den nørrejydske Hede:

Nr. 17 skriver: — — Nu er vi komne ud paa Heden. Du kan tro, det er et anderledes Liv end at være indelukket, det er et svært Arbejde, men jeg er glad for Lov sund og rask, saa det gaar not.

Vi planter og graver Huller til at plante i til næste Aar; vi graver dem 14 Tommer dybe og 14 Tommer brede, men saa snart vi har taget Græstørven af, støder vi paa noget, som kaldes Al, det er næsten saa haardt som Cement, saa du kan tro, jeg er træt om Aftenen, naar jeg lægger mig til Ro. Vi skal grave 200 Huller om Dagen, det kan jeg ogsaa naa, naar de ellers ikke er alt for slemme. Jeg har aldrig arbejdet saa haardt før, som nu, men det er lige godt bedre at arbejde ude i den fri Luft end som at staa og hænge over Væven, og saa lever vi meget bedre end som hjemme paa Anstalten, vi faar en udmærket og stor Portion kraftig Middagsmad og Kaffe om Morgenen, inden vi marcherer ud, og saa faar vi Te om Aftenen, vi faar mere Ost og Fedt end som hjemme; og du, sikken Appetit jeg har faaet! to Rundtenommer Rugbrød med Fedt paa til min Kaffe, og de er mindst hver 1 Tomme tykke.

Fornøjelse har vi ogsaa herude: om Søndagen spiller vi Kegler og Langbold, og saa skulde du høre en Fuglesang fra Morgen til Aften. Om Aftenen maa vi ryge en Time og om Søndagen den halve Dag; saa du kan se, jeg har det meget godt.

Det er et underligt Vejr, vi har her ude: den ene Dag er det 24 Graders Varme, den anden Dag er det en Hundekulde. Store Bededags Aften fik vi hver to Øreder til vor Te, dem gav Inspektøren os af sin egen Lomme; nogle Herrer, som har været her ude at se, hvorledes vi arbejder, har givet os Tobak og Chokolade, saa du kan tro, det var noget nyt at smage, men det allerbedste var, at en mig ubekendt Herre har sendt mig en Violin, som jeg maa laane at spille paa i min Fritid, og hvormed jeg morer mine Medfanger, stakkels Mennesker, nogle af dem synger meget godt, saa Tiden gaar godt for mig. Her er mange Hedelærker; jeg har ogsaa set Hugorme,